

MACIEJ KRAWCZYK

Pokój, muzyka i handel

Lipsk nigdy nie walczył. Oczywiście, czasami miasto zajęł ten i ów, ale przede wszystkim był to znaczący ośrodek handlu, nauki i kultury, osobiwiej muzyki. Wszystkie te rzeczy, aby kwitnąć, potrzebują spokoju, a trudno znaleźć go więcej niż nad brzegami Elstery.

Uniwersytet w Lipsku, mimo że ma już 800 lat, nie jest najstarszą uczelnią w Niemczech, ale drugą spośród tych, które nawet na chwilę nie przerwały kształcenia żaków. To niemałe osiągnięcie.

Miasto pozostało nietknięte przez średniowieczne konflikty, wojnę trzydziestoletnią, kampanie napoleońskie (choć jedno z największych starć tej epoki, tzw. Bitwa Narodów, w której życie stracił książę Józef Poniatowski, rozegrało się pod jego murami), a nawet gehennę drugiej wojny światowej, kiedy nieodległe Drezno tak bardzo ucierpiało. Ten brak dramatycznych wydarzeń sprawia, że polityczno-militarna historia Lipska jest nieco nudna. Na szczęście jego przeszłość ma nieco więcej do zaoferowania niż tylko szczęk oręża.

PAPIESKA NAGRODA DLA STUDENTÓW Z PRAGI

Początki osadnictwa w granicach miasta sięgają mroków pierwszego milenium po narodzinach Chrystusa. Prawdopodobnie początkowo mieszkali tam Słowianie, a nieopodal znajdowało się kilka klasztorów, w tym jeden irlandzki – tak przynajmniej wynika z badań archeologicznych. Jako już niemieckie miasto Lipsk zadebiutował w 1165 roku dzięki Ottonowi Bogatemu. Razem z lokacją otrzymał również prawa targowe, które okazały się dla niego bardzo ważne. Niecałe 50 lat później do miasta przybyli pierwsi żacy, obrażeni na wszechnicę praską za dekret kut-

nohorski, który oddawał władzę nad uczelnią Czechom pod przewodnictwem Jana Husa. Sprzeciw wobec ideom Husa docenił papież Aleksander V – jeszcze w tym samym roku (1409) wydał bullę ustanawiającą Uniwersytet w Lipsku. Został on zorganizowany na wzór praskiego sprzed reformy i bardzo szybko zyskał renomę, stając się jednym z najważniejszych ośrodków naukowych w tej części Europy.

Sława Lipska urosła jeszcze bardziej podczas reformacji. To tu na zamku Pleissenburg (na jego fundamentach stoi dzisiejszy ratusz) odbyła się słynna debata pomiędzy Marcinem Lutrem a legatem papieskim Janem Mayerem von Ekiem. Kościół farny pw. św. Mikołaja stał się później kwaterą główną reformacji – z jego ambony Luter wygłaszał swe kazania. Słowa musiały być przekonujące, ponieważ miasto przeszło na protestantyzm w 1544 roku. Należący do uniwersytetu dominikański kościół św. Pawła zsekularyzowano i od tej pory służył jako aula i sala reprezentacyjna dla uczelnianych uroczystości.

NOBLIŚCI, WIELCY KOMPOZYTORZY I KUPCY

Uniwersytet w Lipsku dał światu wiele wybitnych osobowości. Byli wśród nich nobliści: Felix Bloch, Peter Debye, Paul Ehrlich, Werner Karl Heisenberg, czy wielcy filozofowie: Gottfried Wilhelm von Leibniz, Gotthold Ephraim Lessing, Friedrich Nietzsche. Nie brakowało też

POLACY Z WYBORU

Od 8 marca 2014 roku można korzystać z nowego tematycznego serwisu internetowego „Polacy z wyboru. Rodziny pochodzenia niemieckiego w Warszawie w XIX i XX wieku”. Projekt, realizowany wspólnie przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej i Dom Spotkań z Historią, rozpoczął się w 2010 roku wystawą w DSH, na której po raz pierwszy kompleksowo zaprezentowano wkład społeczności pochodzenia niemieckiego w rozwój warszawskiego przemysłu, handlu, nauki i kultury, a także jej udział w walce o niepodległość Polski.

W 2011 roku wystawę zaprezentowano w Czerwonym Ratuszu w Berlinie, a rok później w Muzeum Kraszewskiego w Dreźnie i ponownie w Warszawie, w kościele ewangelicko-augsburskim pw. Świętej Trójcy. W 2012 roku ukazał się także elegancki album, będący uzupełnieniem i rozszerzeniem materiałów prezentowanych na wystawie. Nowoczesny polsko-niemiecki serwis internetowy został przygotowany na komputery stacjonarne oraz urządzenia mobilne. Zawiera zarówno materiały i opracowania powstałe w trakcie tworzenia wystawy i albumu, jak i zupełnie nowe treści. Jest pomyślany nie tylko jako rozwinięcie wystawy i albumu, ale także jako forum wymiany informacji i źródło wiedzy o historii Polski i Warszawy. Tytułowi „Polacy z wyboru” są obecni w historii Warszawy i Polski od czasów średniowiecza. Jednym z nich jest np. Oskar Kolberg, twórca polskiej etnografii, którego rok, decyzją Sejmu RP właśnie obchodzimy. W 2014 roku mija także 150 lat od aresztowania i egzekucji na stokach warszawskiej Cytadeli ostatniego dyktatora powstania styczniowego, Romulada Traugutta, również wywodzącego się z rodziny, która w XVIII wieku przybyła z Saksonii i dobrowolnie wybrała Polskę jako drugą ojczyznę. O obu postaciach i wielu innych „Polakach z wyboru” z niemieckimi korzeniami można znaleźć ciekawe informacje w serwisie internetowym. Wystarczy wejść na strony www.polacyzwyboru.pl (wersja polska) oraz www.polenausfreierwahl.de (wersja niemiecka).

pisarzy, takich jak Johann Wolfgang von Goethe, czy polityków – wychowanką uczelni jest obecna kanclerz RFN Angela Merkel.

Najważniejsze dziedzictwo Lipska wiąże się jednak z muzyką. Wydaje się, że miasto niemal nią oddycha. Już w 1254 roku działał w nim jeden z najstarszych na świecie chórów chłopięcych – Thomanerchor, a lista genialnych kompozytorów, którzy związani byli z nadelsterską wszechnicą, zapiera dech. Wystarczy tylko dwa nazwiska: Jan Sebastian Bach (a także jego synowie i uczniowie) oraz Richard Wagner. Można by wymieniać dalej: Johann Christoph Graupner, Johann David Heinichen, Johann Friedrich Agricola, Felix Mendelssohn Bartholdy, Robert Schumann, Clara Wieck, a to tylko początek naprawdę długiej listy.

Oprócz kultury w Lipsku doskonale rozwijał się również handel. Ojcowie miasta potrafili wykorzystać przywileje nadane przez Ottona Bogatego i uczynić z niego ważne miejsce na gospodarczej mapie Niemiec. Wymyślili wolne targi. Już na początku XVI wieku, gdy Lipsk

stał się wolnym miastem cesarskim, namówili swojego dobrodzieja Maksymiliana I, aby został oficjalnym organizatorem corocznej imprezy handlowej. Przypominała ona bardziej dziewiętnastowieczne wystawy światowe niż renesansowy jarmark. Każdy, kto coś znaczył w gospodarczym życiu cesarstwa, musiał tam być. Znacząco wpłynęło to na prestiż i zasobność mieszkańców Lipska. Targi te z niewielkimi przerwami organizowane są do dziś. Pod koniec XIX wieku zmieniły nazwę na Targi Wzorcowe, a druga wojna światowa i komunizm zablokowały ich organizację, odrodziły się jednak w 1990 roku. Obywatele Lipska mają również swój wcale znaczący wkład w obalenie komunizmu. 9 października (miesiąc przed wydarzeniami berlińskimi) miała tam miejsce wielka, 70-tysięczna manifestacja przeciwko „ludowej” władzy. Wielu twierdzi, że to był początek pokojowej rewolucji wiodącej do obalenia muru berlińskiego.

W Lipsku nie brakowało również polskich akcentów. Jeszcze w 1768 roku ksiądz Józef Aleksander Jabło-

nowski założył tam Towarzystwo Naukowe Jabłonowskich, zajmujące się promowaniem rozwoju wiedzy i przyznające nagrody za wybitne osiągnięcia na polach ekonomii, matematyki i historii. Nagrodzone rozprawy publikowano w wydawanych corocznie „Acta Societatis Jablonovianae”. Jak na polską fundację przystało, mile widziane były prace z zakresu historii kraju nad Wisłą (przyjmowano teksty pisane po francusku bądź po łacinie). Towarzystwo z czasem straciło polski charakter, a po drugiej wojnie zostało rozwiązane. Reaktywowało się pod skrzydłami lipskiej uczelni w 1992 roku w formie nawiązującej do założeń fundatora.

Więcej na www.mowiawieki.pl

DLA CHCĄCYCH STUDIOWAĆ W LIPSKU

Na Uniwersytecie w Lipsku na ponad 140 kierunkach studiuje 28 tys. młodych ludzi z całego świata. Kooperacja z zagranicznymi partnerskimi szkołami wyższymi oraz ukierunkowana międzynarodowo oferta studiów sprawiają, że Lipsk jest atrakcyjnym miejscem zdobywania wiedzy. Uniwersytet prowadzi wymianę z ponad 350 partnerskimi szkołami wyższymi w ramach programu ERASMUS oraz z ponad 60 uczelniami spoza Europy.

Informacje o możliwościach studiowania na Uniwersytecie w Lipsku można uzyskać, kontaktując się z uczelnianym Centrum Międzynarodowym (Das Akademische Auslandsamt) lub konkretnymi wydziałami.

Dawny kościół św. Pawła służy lipskiej uczelni jako aula główna, fot. Wikipedia/Padelecs

Projekt realizowany wspólnie z Fundacją Współpracy Polsko-Niemieckiej